

4 GÜVENLİ OKUL

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Okul temelli
şiddeti önleme
programlarının en
önemli boyutu
*olumlu okul
iklimi* yaratmaktır.

Güvenli bir okul, eğitim-öğretimin korkudan, şiddetten ve kaygıdan uzak, hoş bir ortamda gerçekleştirilebileceği bir yerdir.

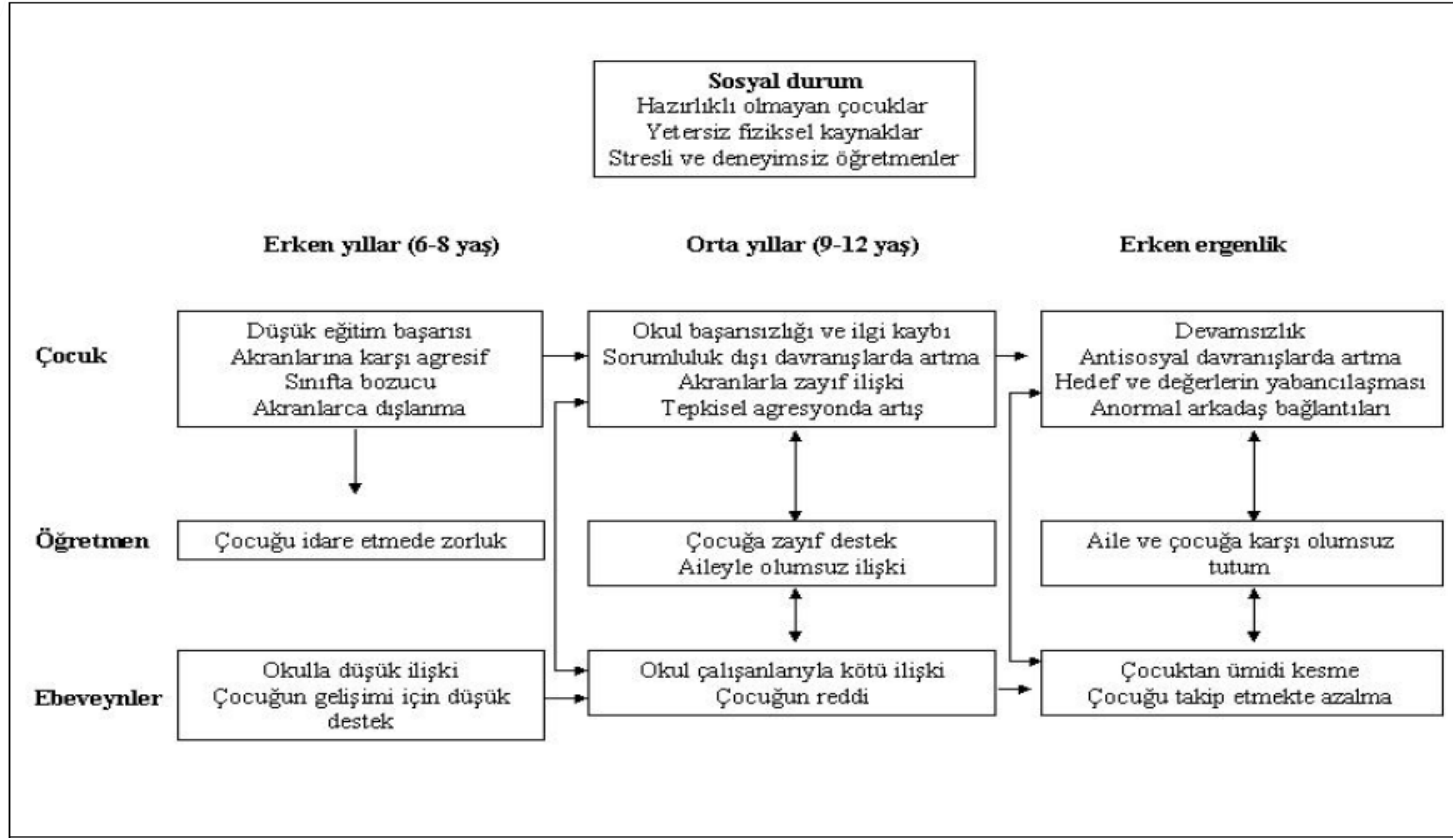

Güven ortamı oluşmuş okul; zorbalıktan uzak, davranış beklentilerinin açık bir şekilde iletildiği ve destekleyici ve özenli bir şekilde uygulandığı bir yerdir.

Böyle bir ortam, her öğrenci için özen ve kabul duygusunun hakim olduğu eğitimsel bir iklim sağlar.

Okul Yıllarında Risk Altındaki Çocuklarda Gözlenen Davranışlar

Ögel ve ark. (2004)

Olumlu Bir Okul İkliminin Faydaları

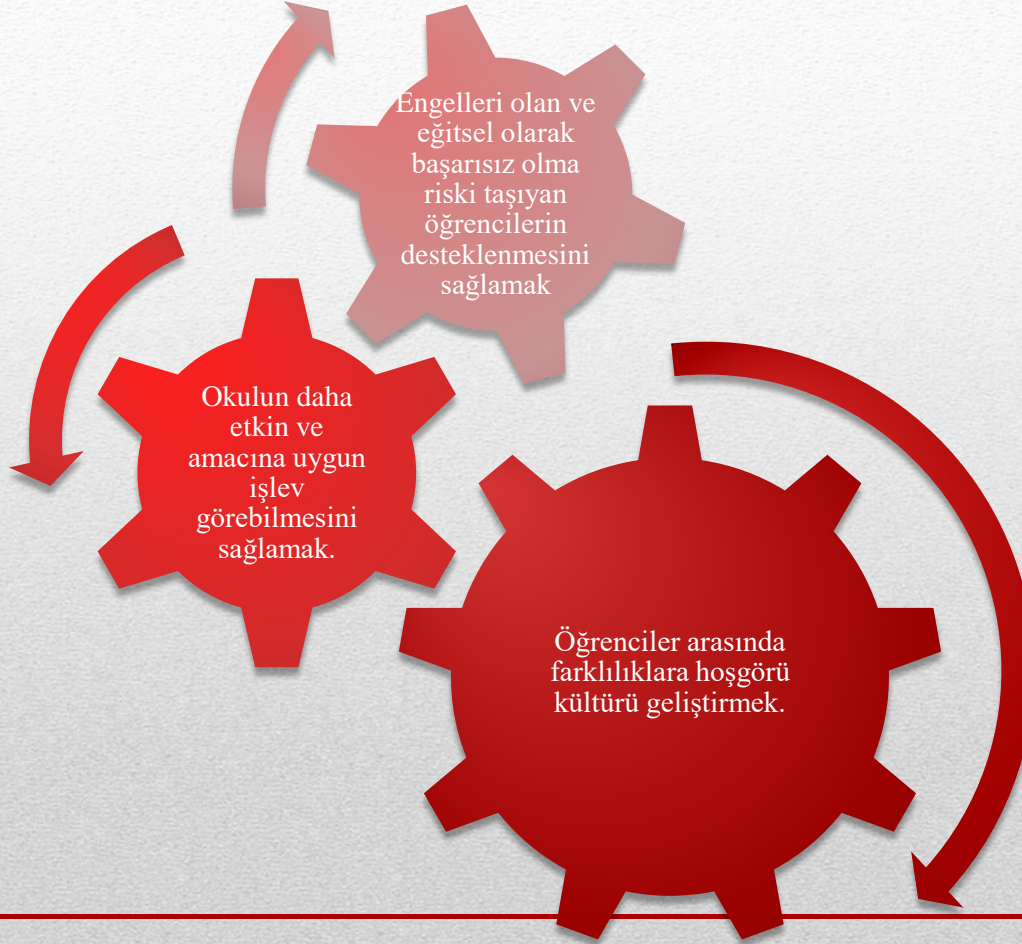
Öğrencilerin akademik başarısını en üst düzeye çıkarmak.

Gerek öğrencilerin, gerekse çalışanların birbirilerine karşı daha saygılı ve sorumlu davranmalarını özendirme.

Öğrencilerin okul sevgilerini arttırmak.

Okulda problem oluşturan kural ihlallerini en aza indirmek.

Olumlu Bir Okul İklminin Faydaları

Olumlu davranış desteği yaklaşımının hedeflerine ulaşma sürecinde yapılması gerekenler

Personel düzenli olarak desteklenmeli ve kişisel ve mesleki gelişimlerini sürdürebilecekleri koşullar sağlanmalıdır.

Öğretmenlerin olumlu davranış kazandırma ve problemleri durumlarla başa çıkma konusundaki yeterlilikleri geliştirilmelidir.

Tüm öğrenciler, özellikle de risk grubuna giren öğrenciler yakından takip edilmelidir.

Olumlu davranış desteği yaklaşımının hedeflerine ulaşma sürecinde yapılması gerekenler:

Okul genelinde veya özel durumlara ilişkin alınan kararlar mutlaka nesnel verilere dayandırılmalıdır.

Alınan kararlar, bu kararlara dayanan uygulamalar ve bu uygulamaların sonuçları mutlaka yakından izlenmelidir.

Olumlu davranış desteği yaklaşımının hedeflerine ulaşma sürecinde yapılması gerekenler:

Başta öğrenciler olmak üzere okulun sosyal ortamına dahil olan her bireyin sosyal yeterlilikleri artırılmalıdır.

Başta öğretmenler olmak üzere tüm okul personeli öğrenci başarısının en üst noktaya çıkması için işbirliği yapmalıdır.

ZORBALIK

ZORBALIK

Bir insanın belirli bir süre boyunca sürekli tekrar eder biçimde birinin veya birilerinin isteyerek ve bilerek sözel, fiziksel veya psikolojik olarak olumsuz davranışlarına maruz kalmasına **zorbalık** denilir.

Zorbalığın Özellikleri

Zorbalık, bilinçli olarak yapılan ve mağdura fiziksel, zihinsel, sosyal ya da psikolojik zarar verme amacı güden söz ve/veya eylemlerdir.

Zorbalık olarak nitelenen davranışların belli bir süre boyunca tekrarlanma özelliği vardır. Bu yönüyle zorbalık, bir kez gerçekleşen diğer saldırgan davranışlardan farklıdır.

Örneğin, ayda en az 2-3 kez herhangi bir zorbalık türüne uğrayanlara mağdur, ayda en az 2-3 kez zorbaca eylemlerde bulunanlara da zorba denir.

Zorbalığın Özellikleri

Zorbalığa uğrayan kişilerin kendini koruyamayacak ve savunamayacak durumda olması söz konusudur.

Zorbalar eylemlerini bireysel veya grupla yapabildikleri gibi, kurbanlar da bu eylemlerden bireysel ya da grup olarak zarar görebilmektedirler.

Zorbalar, saldırgan davranışlarına genellikle mazeretler bulur ve zorbalıkla sosyal, psikolojik veya başka kazanımlar elde ederler.

Güvenli Okul İklimi Yaratmaya Yönelik Öneriler

Okul genelinde belli bir disiplin anlayışı (yaklaşımı) benimsenmeli, ortak bir amaç üzerinde uzlaşılmalı ve bu amaç herkes tarafından paylaşılmalıdır.

Risk grubuna giren öğrenciler tespit edilmeli ve yakından izlenmelidir.

Öğrencilerden beklenen olumlu davranışlar açık ve somut bir biçimde tanımlanmalı ve öğrencilere duyurulmalıdır.

Güvenli Okul İklimi Yaratmaya Yönelik Öneriler

Öğrencilere beklenen davranışların kazandırılabilmesi ve istenmeyen olumsuz davranışların en aza indirilebilmesi için okulun koşullarına uygun pratik stratejiler belirlenmeli veya geliştirilmelidir.

Okul genelinde olumlu bir davranış iklimi oluşturabilmek amacıyla yapılması düşünülen her türlü etkinlik ve düzenlemeler okulun tümünü kapsamalıdır.

Olumsuz davranışları cezalandırmaktan çok bu davranışların ortaya çıkma olasılığını azaltacak önlemler alınmalı, olumlu davranışlar sergileyen öğrencilerin teşvik edildiği bir yaklaşım benimsenmelidir.

Güvenli Okul İklimi Yaratmaya Yönelik Öneriler

Öğrenciler tarafından sergilenen olumsuz davranışlar görmezlikten gelinmemeli, bu olumsuz davranışlara müdahale edilmelidir.

Öğrencilerin kendi davranışlarını kontrol edebilmeyi öğrenmeleri sağlanmalıdır. Davranış yönetimi konusu, branşı ne olursa olsun her öğretmen tarafından ciddiye alınmalı, gizli müfredatın bir parçası olarak derslerde gündeme getirilmeli, rehberlik dersinde daha ayrıntılı işlenmelidir.

Güvenli Okul İklimi Oluşturmaya Yönelik Öneriler

Öğrenciler tarafından sergilenen davranış problemleri sadece sınıfta değil, sınıf dışında da takip edilmeli, bu sorunların yaşandığı mekânlar belirlenmeli, gerekli tedbirler alınmalıdır.

Olumlu davranış kazandırma ve olumsuz davranışların engellenmesi süreci temel akademik alışkanlıkların kazandırılması çabalarıyla birlikte yürütülmelidir.

**DAHA GÜVENLİ BİR OKUL ORTAMI
OLUŞTURMASÜRECİNDE
ÖĞRETMENLERE DÖNÜK ÖNERİLER**

Okul yönetimini bilgilendirin:
Okula bazı öğrencilerin ateşli veya kesici aletlerle geldiklerine ilişkin bir duyum aldığınızda veya şiddete davetiye çıkaracak tehlikeli bir durum sezdiğinizde bu durumu mümkün olan en kısa zamanda sorumlu öğretmenler ve okul yönetimiyle paylaşın. Birlikte hareket edin.

***Öğrencilerinizle birlikte
uyulması gereken
kuralları belirleyin:***
Şiddete varan olumsuz
davranışları azaltabilmek
için açık ve herkesin
farkında olduğu sınıf
kuralları belirleyin.

***Şiddete sıfır
tolerans tanıyın:***
Türü ve gerekçesi
ne olursa olsun
hiçbir şekilde
şiddete tolerans
göstermeyin.

***Kuralları öğrencilerle
birlikte belirleyin:***
İstenen ve istenmeyen
davranışların net bir
biçimde tanımlanması
ve herkesin her an
ulaşabileceği bir yerde
(örn., sınıf panosunda)
ilan etmek önemlidir.

Ödül ve yaptırımları belirleyin: Belirlenen bir dizi kurala ek olarak, kurallara uyan öğrencilere ödül verin ve uymayan öğrencilere uygulanacak yaptırımları da belirleyin. Uyguladığı şiddet karşısında kendisine bir ceza verilmediğini gören zorba bir öğrenci yaptığı kötü davranışın ödüllendirildiği düşüncesine kapılabilir.

***Başkalarına saygılı
olmayı teşvik edin:***
Öğrencilerinizin diğer
öğrencilerden görmek
istedikleri saygıyı
kendilerinin de
diğerlerine göstermesi
gerektiğinin altını çizerek
onları teşvik edin.

***Uyarı işaretlerine
karşı tetikte olun:***
Potansiyel olarak
tehlike sinyalleri veren
öğrencilere yardım
sunabilmeniz için
öncelikle bu
öğrencileri fark
etmeniz gerekir.

***Şiddet karşıtı
programlara destek
olun:*** Okulda
uygulanan şiddet karşıtı
programın önemine
inanın ve programdaki
rolünüzü aksatmadan
yerine getirin.

Model olun: Öğrenciler öğretmenleri model alırlar. Kendisi zaman zaman da olsa şiddete başvuran, gücünü ve otoritesini kötü kullanan bir öğretmen şiddetin kabul edilebilir bir olgu olduğu mesajını verir

***Akademik başarıyı
arttırın:*** Araştırmalar
şiddet ve zorbalık
yapan öğrencilerin
genellikle okul başarısı
düşük öğrenciler
arasında daha yaygın
olduğunu ortaya
koymaktadır.

***Karakter gelişimine
önem verin:
Öğretmenler
öğrencilerin
güvengenlik, özsaygı
ve sosyal becerilerini
geliştirmelerine
yardım etmelidir.***

***Şiddete karşı
uyanık olun:
Şiddet ihtimaline
karşı her zaman
uyanık olmaya
çalışın***

Şiddeti ciddiye alın:
Şiddet olayına tanık olduğunuzda ya da öğrenciler tarafından size bir şiddet olayı iletildiğinde bunu ciddiye alın ve gereğini yapın.

***Riskli mekânları
kontrol edin:***
Özellikle nöbetçi
olduğunuzda şiddet
olayı meydana
gelme riski taşıyan
mekânları kontrol
edin.

*Rekabetçi eğitim
kadar işbirlikçi
öğrenmeye de önem
verin: Şiddetin
panzehiri dostluk ve
arkadaşlığı
güçlendirmektir.*

***Riskli zamanlarda
daha dikkatli olun:***
Öğle arası boşluklarda
okulun, teneffüs
saatlerinde ise
sınıfların daha riskli
olabileceğini
düşünerek gerekli
tedbirleri alın.

*Öğrencilerinizin sosyal
ve arkadaşlık
becerilerini
geliştirmelerine yardım
edin:* Eğitim sürecinde
akademik becerilerin
kazandırılmasının yanı
sıra sosyal becerilere de
şans tanıyın.

Ŗikâyetleri ciddiye alın:
Öğrenci ya da velilerden
zorbalık ya da Ŗiddet
konusunda Ŗikâyetler
geldiğinde, dikkatlice
dinleyin, iŖi ciddiye alın ve
gereklerini ihmal etmeyin.
Ayrıca bu öğrenci ve
velileri yapılanlar
konusunda bilgilendirin.

*Değerlendirme
yapın:* Şiddet
konusunda yapılan
çalışmaların
etkililiğini konunun
muhatapları ile
değerlendirin.

***Şiddete karışanlar ile
tanıklık edenlere zaman
geçirmeden yardım sunun:***

Olumsuz yaşantılar karşısında mutlaka bir önlem alınması ve konuya müdahale edilmesi yeni sorunların çıkması halinde okulun kayıtsız kalmayacağı fikrini zihinlere yerleştirir.

*Şiddete karışan
çocukların
ailelerini mutlaka
bilgilendirin ve
sorunu çözmek
için onları da
sürecin içine katın*

Öğrencileri şiddet ve zorbalık konusunda bilgilendirin:

Farkındalığın artırılması başlı başına şiddet oranlarını düşürücü etki yapabilir.

Öğrencelerinizi tanıyın:
Hem siz öğrencelerinizi
hem de öğrencelerinizin
birbirlerini tanımaları
için küçük anketler
uygulayın. Birbirlerinin
ilgilerini, hobilerini ve
koşullarını öğrenen
öğrencilerin birbirlerini
anlamaları kolaylaşabilir.

Velileri tanıyın ve onlarla işbirliği yapın:
Ailenin öğrenciye bilinçli yaklaşımları ve okulla işbirliğinin sağlanması, okulda güvenli bir ortamın oluşmasında önemli katkı sağlamaktadır.

Önyargılardan uzak olun: Okulda popüler olan veya öğretmenlerin gözdesi olan öğrencilerin yaptığı zorbalıklar öğretmenler tarafından göz ardı edilebilir ya da iddiaları inandırıcı bulunmayabilir.

Doğrudan gözlenemeyen zorbalığa dikkat edin: Zorbalık ve şiddetin dışarıdan kolayca görülebilecek türleri olduğu gibi kolayca görülemeyen türlerinin de olduğu unutulmamalıdır. Örneğin fiziksel olarak diğer öğrencilere şiddet uygulanması kolayca görülebilirken, aşağılama, küçük düşürme, dışlama ve yalnızlaştırma gibi zorbalık türleri bu kadar kolay gözlenmeyebilir.

***Öğrencilerinizi
şiddete
uğradıklarında
ne yapmaları
gerektiği
konusunda
bilgilendirin***

*Alt sınıflardaki
öğrencileri üst
sınıflardaki
öğrencilerden
koruyun*

Pasif izleyicileri uyarın:
Öğretmenlerin pasif kalmayı tercih eden öğrencileri de uyarmaları ve şiddete tanıklık ettiklerinde zorbaya dur demeleri, mağduru korumaya çalışmaları, en azından bir yetiškine haber vermeleri gerektiğini belirtin.

Müdahale edin:
Şiddet olaylarına
tanık olduğunuzda
“bırakalım öğrenciler
kendi sorunlarını
kendileri çözsünler”
demek sadece
zorbaya yarar.

Çatışma çözme ve öfke kontrolü becerilerinizi geliştirin ve bunları öğrencilerinize öğretin:
Öğrencilerinizin bu becerileri günlük yaşamlarında kullanabilmelerine yardım edin.

Öğrencilerinize, şiddet ve şiddetin nasıl önlenebileceğine ilişkin önerilerini sorun:
Öğrencilerin okulda şiddet ve pozitif davranış konusunda getireceği öneriler yönetici, öğretmen ve eğitim uzmanlarının önerileri kadar etkili olabilmektedir.

***Öğrencelerinizi şiddet
veya suç konusunda
bildiklerini anlatmaları
için cesaretlendirin:***
Okulda öğrenciler
arasında yaşanan
sorunları en erken
öğrenciler duyar ve en
iyi öğrenciler bilirler.

***Öğrencilerinizde
farklılıklara tolerans
kültürü geliştirin:*** Okulda
farklı fiziksel veya kültürel
özelliklere sahip öğrencilerle
diğerlerinin başta sınıf içinde
kaynaşmalarına ve bu
öğrencilerin sosyal ortama
uyum sağlamalarına öncelik
vermekte yarar vardır.

*Şiddeti önlemek
amacıyla
gerçekleştirdiğiniz
uygulamaların
etkililiğini düzenli
olarak
değerlendirin*

Öğretmenlerin de zaman zaman yardım ve desteğe ihtiyacı olabileceğini aklınızda bulundurun:
Okulda pozitif bir ortam oluşturmak bütün okul çalışanları ve öğrencilerin ortak sorumluluğudur. Bu konuda güç birliği içinde olun ve yardımlaşın.

Eğitim Ortamında Şiddeti Önleme ile İlgili Temel Yaklaşımlar

Okullarda yaşanan Şiddetin önlenmesinde benimsenecek temel yaklaşım ve amaçlar Őunlardır.

- Öncelikle Şiddet ortaya çıkmadan önlenmelidir.
- Çocuğa yönelik Şiddetin tekrar tekrar yaşanması önlenmelidir.
- Tüm önleyici çabalara karşın Şiddet gerçekleşmişse Şiddetin olumsuz etkilerini azaltmak ve önlemeye çalışmak gerekir.
- Şiddetin bir kuşaktan diğer kuşaağa geçmesi önlenmelidir.
- Öğretmenler ve çocukla çalışan diğer personel Şiddet içermeyen çatışma ve çözüm yöntemlerini kullanmalı ve Şiddet içermeyen mesajlar vermelidir.

GEREKLİ TELEFONLAR

Çocuk şube

En yakın hastaneler

Acil ambulans

Olaya ilk müdahaleyi yapabilecek ilk yardım bilgisine sahip bireyler

Öğrencilerin velileri

En yakın polis merkezi

Baro

İtfaiye

İller ve ilçelerde bağlantı kurulabilecek resmi kurumlar

- Pişkin, M., Öğülmüş, S., & Boysan, M. (2011). Güvenli okul ortamı oluşturma öğretmen ve yönetici kitabı.
-